

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Cap. XVI. De studio Juliani in stabilienda Gentilium religione, & Christiana fide abolenda: item Epistola quam scripsit ad quendam sacerdotem Gentilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

CAP. XVI.

De studio Juliani in stabilienda Gentilium religione, & Christiana fide abolenda: item Epistola quam scripsit ad quendam sacerdotem Gentilium.

Imperator vero, qui jam pridem id maxime studebat, ut Gentilium religio per universum Romanum Imperium prævaleret, eam à Christianorum religione longe superari cernēs, iniquo animo tulit. Nam templa quidem Deorum parebant: & sacrificia, festique Gentilium dies, ritusque majorum in singulis civitatibus ex voto Principis procedere videbantur. Dolebat tamen, cum apud se reputaret, brevi ista commutanda esse, si curā ipsius ac sollicitudine destituerentur. Angebatur autem non mediocriter, cum audiret multorum flammum uxores ac liberos & famulos Christianam religionem profiteri. Cumque existimaret Christianorum religionem ex vita & moribus eorum qui illam sectantur, maxime commendari, Gentilium templa apparatus atque ordine Christianis usitato ornare constituit: gradibus præterea ac primi concessus prerogativa; Gentilium item dogmatum & exhortationum doctoribus atque lectoribus; certorum quoque dierum atque horarum statutis precationibus; Monasteriis præterea virorum ac mulierum philosophari cupientium; Xenodochiis denique & Prochorothiis, & omni reliqua egenos humanitate religionem Gentilium illustrare. Ad hæc peccatis quæ vel sponte, vel ab invitis committuntur, juxta morem Christianorum congruam prænitentiae emendationem adhibere decreverat. Sed præcipue notas ac testes Episcopalium literarum admiratus esse dicitur, quibus solent peregrinos sibi invicem commendare; ut undelibet venientes, ad quoscumque accesserint, tanquam noti atque amici excipiantur hospitio, & benigne curentur ob testimonium ejusmodi notæ. Hæc cum animo agitaret, operam dabat ut Gentiles Christianorum institutis assuefaceret. Sed quoniam istud plerisque incredibile fortasse videbitur, non aliunde quam ex ipsismet Imperatoris verbis, hujus rei veritatem comprobabo. Sic enim ille scribit.

Κεφ. 15.

Περὶ τῆς συνεδρίας ἐν ἧς συνεστῆσαν τὸν ἑλληνισμὸν, ὡς καὶ διὰ τὰ ἡμέτερα, καὶ ἐπιστολὴν ἣν τινὶ τῶν ἑλλήνων ἀρχιερέων ἀπέστειλεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλαι συνεδρῶν τοῦ ἑλληνισμὸν κρατεῖν, καὶ πᾶσαν τὴν ἰστίαν, χαλεπῶς ἔφερε, παρεσθόντων μέρων ὁρῶν ὑπὸ τῷ χριστιανισμῷ, καὶ μὴ γὰρ ἀνέωγεισαν, καὶ δυσία, καὶ ἑλλήνων πατριῶν ἐσθῆται τῷ πόλει, καὶ γὰρ μὴ αὐτῶν ἀποχωρεῖν ἐδόκει, ἡνίατο δὲ λογίζομαι, ὥς εἰ γυμνωθεὶ ταῦτα τῆς αὐτῆς συνεδρίας, ταχέως ἔξει τὴν μεταβολὴν, ἣν καὶ ἡμεῖς ἤχθετο, καὶ πολλῶν ἱερέων χριστιανισμῷ ἀναστασάμεντας ἡμετέρας καὶ οὐδὲν παῖδας, καὶ τὰς αὐτῶν ὑπολαβὼν τὸν χριστιανισμὸν τὴν συνεδρίαν ἔχον ἐκ τῆς βίης καὶ τῆς πολυετίας τῆς αὐτῶν μέλει, διανοεῖτο παύσασθαι τὰς ἐθνικὰς ναῖς, τῇ ἀσκασι καὶ τῇ τάξει χριστιανῶν θρησκείας διακοσμεῖν, ῥημάτων τε, καὶ συνεδρίαις, καὶ ἑλλήνων δογματικῶν καὶ ἀσκασι δὲ διδασκαλοῖς τε καὶ μαθητοῖς, ὁρῶν τε ῥημάτων καὶ ἡμερῶν τῆς ἡμετέρας εὐχαίς, φρονήσεως τε ἀσκασι καὶ γυναικῶν φιλοφρονεῖν ἐγκρίτων, καὶ καὶ γυναικῶν ἑξῶν καὶ πτωχῶν, καὶ τῇ ἀλλοτρίᾳ τῶν δεομένων φιλοφρονεῖν, τὸ ἑλλήνων δόγμα σεμνύναι ἐκασίαν τε καὶ ἀσκασι ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τῶν χριστιανῶν ἀσκασι ἐκ μεταμελείας σύμμετρον ἀσκασι φρονισμὸν ἔχῃ ἡμεῖς ὅτι ἡμεῖς τῶν συνεδρίων τῶν ἐπισκοπικῶν γραμμάτων, τοῖς ἐθνοῖς ἀμειβόμενοι οὐδὲν ἕξοντες οἱ πατέρες, καὶ παρ' οἷς ἀναφύοντες, πάντες ταχέως καὶ θεραπείας ἀξιοῦμεν, ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς καὶ φιλάμεν, διὰ τὴν ὁμοθυμαδὸν ταῦτα διανοούμενοι, ἐπεὶ ζετῶντες ἑλλήνους ἀσκασι τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῇ ἐκείνων ἀλλοτρίᾳ πολλοὶς ἴσως ἀπέθανον ἐν αὐτῷ δογματι, ἀλλοθεν ἢ ἀπ' αὐτῶν τῶν βασιλέων ἡμετέρων παρέξομαι τὴν τῶν ἐπὶ τῇ ἀσκασι ἡμετέρᾳ ἐν γραφῇ δέωδε.

Ἀρσακίῳ δὲ χειρὶ γαλατίας.

A

Arsacio Sacerdoti Galatia.

Ἐλλήνισμός ἐπὶ πρῶτῃ καὶ λόγον, ἡμῶν
ἐνεκα τῶν μελιόλων αἰών· τὰ γὰρ τῶν Θεῶν,
λαμπρὰ καὶ μετὰ ἀλακρίτητα πάσης μὴ ἐν-
χρῆς, πάσης ὅτι ἐλπίδος ἰλεως ὅτι ἐσω τοῖς λόγοις
ἡμῶν ἀδράσθαι· τὴν γὰρ ἐν ὀλίγῳ τοσαύτην καὶ
πληκαυτὴν μετὰ βολὴν, ἐδὲ ἐν ἑξαδὲ τις ὀλίγῳ
πρῶτον ἐτόλμα· τί ἐν ἡμεῖς οἰόμεθα ταῦτα
δοκεῖν· ἐδὲ ἀποδλέπομεν, ὁ μάλιστα τὴν
ἀθεοτήτα συνυψήσεν ἡ αὖτις οὐδὲ ξένος φι-
λανθρωπία, καὶ ἡ αὖτις τὰς ταφὰς τῶν νεκρῶν
περιμήδεια, καὶ ἡ πεπλάσμενη σεμνότης καὶ τὸν
βίον ὅν ἐκαστον οἰομαι χρῆναι παρ' ἡμῶν ἀλη-
θῆς ὁπλῆς δὲ εὐδοκίας καὶ οὐκ ἀποχρητὸ σεμνόν
ἐκαιοῖσιν, ἀλλὰ πάντας ἀπαξάπλως οἱ
περὶ τὴν γαλατῖαν εἰσὶν ἱερεῖς· ἐς ἡ δὲ δυσώπη-
ται, ἡ περὶ εἶναι ἀσπαράγας, ἡ τῆς ἱερατικῆς λη-
τουργίας ἀπόσπαστον, εἰ μὴ ἀσπαράγας καὶ
γυναικῶν ἐκ παίδων ἐκ θεραπόων τοῖς θεοῖς,
ἀλλὰ ἀνέχοντο τῶν οἰκετῶν, ἡ ὑέων, ἡ τῶν γα-
λιταίων γαμείων ἀσεβείων μὴ εἰς οὐδὲν
ξένος ἀθεοτήτα ὅτι θεοσεβείας προσημῶν ἑ-
πίστα αὐταῖς ἱερεῖα, μὴτε θεάτω αὐτὰς
ἐλπίαν, μὴτε ἐν καπηλείῳ πίνειν, ἡ τεχνῆς π-
νι καὶ ἐργασίας αἰχρῆς καὶ ἐπονειδῆς προ-
σαῖς καὶ οὐδὲ μὴν πειθομένης τίμα· οὐδὲ δὲ
ἀπειθεῖτας ἐξώθει ξενοδοχεῖα καθ' ἑκάστην
πόλιν καλῶς ἐκινῶν πικρὰν ὁπολαύσωσιν οἱ ἐξ-
εἰσὶ παρ' ἡμῶν φιλανθρωπίας, ἐκ τῶν ἡμεῖς
ἐκ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἷς ἀν' ἐνθῆ
ἡμιμάτων ὅθεν ὅτι εὐπορήσεις, ὁπλῆς ὀνηταῖ
κατέως ἐκάστη γὰρ ἐκινῶν τῆς μυρίας μα-
δης καὶ πᾶσαν τὴν γαλατῖαν ἐκ ἐλδύσα δο-
θῆναι σίτη, καὶ ἐξ ἀκισμυρίας οἷος ἐξέσας· ὅν
τὸ μὴν πέμπτον εἰς οὐδὲν πένιαι, οὐδὲ τοῖς ἱε-
ρεῶν ὑποπρεμύτης, ἀναλίσκεις φη-
μι χρῆναι· τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ξένοις ἐκ τοῖς με-
ταίεσιν ὁπλῆς μετὰ παρ' ἡμῶν αἰχρῶν
γὰρ εἰ, τῶν μὲν ἱερατῶν ἐδὲ μετὰ τῆς πρῆ-
φας ὅτι οἱ δυοσεβῆς γαλιταῖοι πρὸς τοῖς
ἐκινῶν, καὶ οὐδὲ ἡμεῖς· οἱ δὲ ἡμέτεροι,
τῆς παρ' ἡμῶν ὁπλῆς ἐκινῶν φαίνον·
δοξαρεῖ δὲ καὶ συνεσφύρειν οὐδὲ ἑλληνιστὰς
εἰς τὰς τοιαύτας λειτουργίας, ἐκ τὰς ἐλ-
ληνικὰς κώμας ἀπάρχεσθαι τοῖς θεοῖς τῶν
καρπῶν καὶ τὰς ἐλληνικὰς ταῖς τοιαύταις

Religio Gentilium nondum ex animi
nostri sententia viger, culpā eorum qui
illam proficentur. Nam ea quidem quæ
ad Deos pertinent, præclara sunt atque
magnifica, omnique voto ac spe ma-
jora. Atque id pace Nemesis dictum sit;
Talem enim ac tantam exiguo temporis
spatio mutationem, ne optare quidem
quisquam paulo ante audebat. Quid
ergo? putamusne nos ista sufficere. Nec
attendimus quid Christianorum religio-
nem potissimum auxerit; humanitas sci-
licet in peregrinos, & in sepeliendis
mortuis sollicita diligentia, & simulata
morum gravitas. Quorum singula ve-
rè à nobis exercenda esse existimo.
Nec sufficit, quod tu unus ejusmodi
sis: sed quotquot in Galatia sunt flami-
nes tales esse decet. Quos tu vel pu-
dore afficiendo, vel persuadendo, bo-
nos redde, aut à sacerdotali ministe-
rio remove, si unā cum uxoribus & li-
beris ac famulis ad Deos non accedant:
sed aut servos, aut filios, aut conjuges
Galilæas sustineant, qui & impii sint
erga Deos, & impietatem religioni præ-
ponant. Deinde singulos flamines
hortare, ut nec ad theatrum accedant,
nec in tabernis bibant, nec artem ullam,
aut opificium turpe ac probrosum exer-
ceant. Et eos quidem qui obtempera-
verint, honore affice: contumaces vero
atque immorigeros expelle. Crebra in
singulis civitatibus Xenodochia consti-
tue, ut peregrini non ex nostris solum,
sed ex aliis etiam, si pecunia forte opus
habuerint, humanitate nostra perfruan-
tur. Porro unde sumptus tibi suppetant,
à me jam provisum est. Nam quotannis
triginta millia modiorum tritici per uni-
versam Galatiam dari jussi, & sexaginta
millia sextartiorum vini. Quorum quin-
tam partem in pauperes qui flaminibus
ministrant, insumendam esse censeo:
reliqua peregrinis ac mendicantibus
à vobis dividenda. Turpe enim fue-
rit, ex Iudæis quidem neminem men-
dicare: impios vero Galilæos præter
suos pauperes, etiam nostros alere.
Nostros autem mendicos, nostra ope ac
subsidio destitutos videri. Doce ergo
Gentiles, ut ad hujusmodi ministeria ali-
quid conferant, & Gentilium pagi pri-
mitias fructuum diis offerant. Et Græcos

homines hujusmodi beneficentiae assuefacito, docens illos, id olim à nobis institutum fuisse. Homerus enim Eumæum sic loquentem inducit.

Haud mihi fas, vel si veniat te vilior hospes,

Quemquam despicere. A summo nam sunt Jove cuncti,

Qui peregre adveniunt, modicum autem munus amicum est.

Ne igitur aliis, ut bona nostra æmulentur, permittentes, ipsi per locordiam nos probro afficiamus: aut potius religionem erga Deos prodamus. Quod si te hæc agere accepero, exultabo gaudio. Præsides domi raro inviso: sed literas ad eos sæpius mitte. Illis in urbem ingredientibus nullus flamen occurrat. Cum autem templa Deorum adierint, intra vestibulum duntaxat occurrat flamen. Intranses vero illos nullus apparitorum præcedat: sequatur autem qui volet. Nam simulatque ingressus est limen delubri, privatus efficitur. Tum enim, ut probe nosti, intra templum imperium obtines; quandoquidem & divina lex istud postulat. Et ij quidem qui obtemperant, revera pii sunt cultores Deorum: qui vero fastum ac pompam circumferunt, vani sunt & inanis gloriæ cupidi. Equidem paratus sum subvenire Pessinuntiis, si Matrem Deorum sibi propitiam reddiderint. Sin vero eam neglexerint, non modo reprehensione non carebunt; sed quod dictu mihi acerbum est, indignationem quoque nostram experientur.

Namque mihi haud fas est miserari hos atque fovere,

Qui sint insensæ diis immortalibus hostes.

Perfuaide igitur illis, ut si curam sui à me suscipi volunt, universi Matri Deorum supplices sint.

CAP. XVII.

Quomodo Julianus, ne tyrannus esse videretur, Christianos dolose persecutus est; Et Crucis vexillum deposuit: milites denique sacrificare inuitos coegit.

ET Imperator quidem cum ista & faceret & scriberet, subditos suos facile ac lubenti animo à Christiana fide traducturum se esse existimabat.

ἐν τοιαύταις περιπέτεις, διδάσκων αὐτὸς ὡς τὸ πάλαι ἦν ἡμέτερον ἔργον· ὁ μὲν γὰρ αὐτὸς πεποιήκεν εὐμαιὸν λέγοντα.

Ξεῖν' ἔμοι θεμίς ἐς, ἔτ' εἰ κακίον ἐλθοί,

Ξεῖνον ἀπμᾶσαι· πῶς γὰρ διὸς εἰσὶν ἀπαίτες

Ξεῖνοί τε πτωχοί τε· δόσις δ' ὀλίγη τὴ Φίλη τέ.

Μὴ δὲ τὰ παρ' ἡμῶν ἀγαθὰ παρὰ τῶν ἄλλοις συγχωρεῖς, αὐτοὶ τῇ ῥαθυμίᾳ καὶ ἀχρυσίᾳ, μᾶλλον δὲ κατὰ πρᾶξιν ἀποδοῦναι θεῶς εὐλάβειαν· εἰ τὰ ταῦτα πύθουμαι, ὅτε ἡγεμόνας ὀλιγάκις ἐπὶ τῆς πόλεως ὅρα τὰ πλεῖστα δὲ αὐτοῖς ἐπιτελεῖται. εἰς τὴν πόλιν, ὡς αὐτῶν μὴ εἰς αὐτοῖς ἱερῶν ἀλλ' ὅταν εἰς τὰ ἱερὰ φοιῶσι τῶν θεῶν, αὐτῶν τῶν παρθένων ἡγεῖσθαι μὴ εἰς αὐτῶν εὐλαβείας· ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν εἰς τὸν ἐδὸν ἦλθε δὲ τεμερὺς, καὶ γέγονεν αὐτῶν ἀρχαὶς γὰρ αὐτοῖς, ὡς οἶδα, τῶν ἐδόν, πᾶσι δὲ οὐδεὶς τὰ ταῦτα ἀπαίει θεσμός, καὶ οἱ μὲν παῖδες οὐκ ἀλήθειαν εἰσὶ θεοσεβεῖς, οἱ δὲ ἀνελχόμενοι τετύφω, δοξοκόποι εἰσι καὶ δοξοὶ τῇ ποσιν ἐν βοήθειᾳ ἐταίμους εἰμι, ἢ τῶν μὴ ἔρα τῶν θεῶν ἴλω κατὰ νόμον αὐτῶν ἀμελεῖς δὲ αὐτῶν, ὅσα ἀμεμῆτοι μοι, ἀλλὰ πικρὸν εἰπεῖν μὴ καὶ τὸ παρ' ἡμῶν διπλοῦσθαι δυσμυρίας.

Οὐ γὰρ μοι θεμίς ἐστὶ κομιζέμεν ἡμεῖς

ἄνδρας οἱ καὶ θεοῖσιν ἀπέχονται ἀθανάτοισιν.

Πεῖθε τοίνυν αὐτὰς, εἰ τῆς παρ' ἡμῶν ἀνομιᾶς ἀνέχουσαι, πανδημεὶ τὸ μητρώον τῶν θεῶν ἱκέτας γυνέσθω.

Κεφ. ιζ.

Ὅτι ἵνα μὴ τυραννίδος δόξα, τυχάνηται μακάριος τῶν ἁγίων· καὶ οὗτος τὸ καθαρὸν καὶ τὸ σωφρονικὸν ἐστὶν ἔργον.

Ὁ Μὲν βασιλεὺς τοιαύτα ποιεῖν καὶ ἡρώων, ἡγεῖτο ῥαδίως ὅτε δέχεται τὰς ἐκόντας μετέθεσεν δὲ δόγματι.